

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe małżonków i innych osób trzecich

W pewnych sytuacjach odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe podatnika mogą ponosić solidarnie również osoby trzecie.

Solidarna odpowiedzialność oznacza, że organy podatkowe mogą dochodzić należności podatkowych zarówno od podatnika, jak również od osoby związanej z podatnikiem tym rodzajem odpowiedzialności.

Zasady odpowiedzialności

O odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej organ podatkowy orzeka w drodze decyzji. Egzekucja zobowiązania wynikającego z decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej może być jednak wszczęta dopiero wówczas, gdy egzekucja z majątku podatnika okazała się w całości lub w części bezskuteczna

Odpowiedzialność małżonka i członków rodziny

Co do zasady, solidarnie z podatnikiem odpowiada za jego zobowiązania podatkowe małżonek, z którym podatnik związany jest małżeńską wspólnością majątkową.

Uwaga: Ograniczenie, wyłączenie lub zniesienie tej wspólności nie wyłącza odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe.

Solidarnie z podatnikiem prowadzącym działalność gospodarczą może odpowiadać również nie związany z nim wspólnością majątkową członek rodziny podatnika prowadzącego działalność gospodarczą, który stale współdziałał z podatnikiem w jej wykonywaniu, osiągając korzyści z prowadzonej przez niego działalności.

Odpowiedzialność ta obejmuje:

- zstępnych,
- wstępnych,
- rodzeństwo,
- małżonków zstępnych,
- osoby pozostające w stosunku przysposobienia,

- osoby pozostające z podatnikiem w faktycznym pożyciu,
- z wyjątkiem osób, które w okresie stałego współdziałania z podatnikiem były osobami, wobec których na podatniku ciążył obowiązek alimentacyjny, ale tylko w zakresie wynikającym z tego obowiązku.

Uwaga: Odpowiedzialność ta jest ograniczona do wysokości uzyskanych korzyści.

Rozwiedziony małżonek podatnika (a także małżonek pozostający z podatnikiem w separacji oraz osoba, której małżeństwo z podatnikiem zostało unieważnione) odpowiadają całym swoim majątkiem za zobowiązania podatkowe małżonka powstałe w czasie trwania wspólności majątkowej, jednakże tylko do wysokości przysługującego mu udziału w majątku wspólnym.

Spadkobiercy i zapisobiercy

Do ustalenia odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe. W związku z tym, w przypadku przyjęcia spadku wprost, spadkobierca odpowiedzialny jest całym swoim majątkiem za wszystkie zobowiązania podatkowe spadkodawcy. W przypadku przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza odpowiedzialność spadkobiercy jest natomiast ograniczona – odpowiada on całym swoim majątkiem, ale tylko do wysokości wartości uzyskanego udziału w spadku.

Uwaga: Bieg terminów przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia śmierci spadkodawcy aż do dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku, nie dłużej niż do dnia, w którym upłynęły 2 lata od śmierci spadkodawcy.

Wspólnicy spółki cywilnej oraz spółek osobowych

Wspólnik spółki cywilnej, jawnej, partnerskiej oraz komplementariusz spółki komandytowej albo komandytowo-akcyjnej odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie ze spółką i z pozostałymi wspólnikami za zaległości podatkowe spółki.

Dotyczy to także byłych wspólników, którzy odpowiadają co do zasady, za zaległości spółki:

- z tytułu zobowiązań, których termin płatności upłynął w czasie, gdy byli wspólnikami spółki,

- wynikające z art. 52 Ordynacji podatkowej, powstałe w czasie, gdy był współnikiem, tj. nienależna lub w wysokości wyższej od należnej otrzymana: nadpłata, zwrot podatku, wraz z otrzymanym oprocentowaniem, czy też wynagrodzenie płatników lub inkasentów.

Członkowie zarządu podatnika – spółki kapitałowej

Członkowie zarządu podatnika będącego spółką kapitałową odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu nie wskazał mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części, bądź nie wykazał, że

- we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo
- niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy.

Członkowie zarządu spółek kapitałowych odpowiadają co do zasady za zobowiązania podatkowe tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu., oraz zaległości z art. 52 Ordynacji podatkowej powstałe w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu (tj. nienależna lub w wysokości wyższej od należnej otrzymana: nadpłata, zwrot podatku, wraz z otrzymanym oprocentowaniem, czy też wynagrodzenie płatników lub inkasentów).

Gdy spółka nie posiada zarządu (spółka z.o.o. w organizacji, spółka akcyjna w organizacji), za zaległości odpowiada jej pełnomocnik. Gdy pełnomocnik nie został powołany, to wspólnicy.

Uwaga: Odpowiedzialność dotyczy także: byłego członka zarządu, byłego pełnomocnika lub współnika spółki w organizacji.

Jednoosobowa spółka kapitałowa

Jednoosobowa spółka kapitałowa powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z tą osobą fizyczną za powstałe do dnia przekształcenia zaległości podatkowe przedsiębiorcy związane z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Dzierżawca i użytkownik wieczysty nieruchomości

Jeżeli między dzierżawcą lub użytkownikiem nieruchomości, a podatnikiem istnieją powiązania o charakterze:

- rodzinnym,
- kapitałowym,
- majątkowym,
- wynikające ze stosunku pracy,

to dzierżawca lub użytkownik nieruchomości odpowiada solidarnie całym swoim majątkiem za zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań podatkowych wynikających z opodatkowania nieruchomości, powstałych podczas trwania dzierżawy lub użytkowania.

Nabywca przedsiębiorstwa

Nabywca przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem za powstałe do dnia nabycia zaległości podatkowe związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, chyba że przy zachowaniu należytej staranności nie mógł wiedzieć o tych zaległościach. Odpowiedzialność ta ograniczona jest do *wartości nabytego przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części*.

Uwaga: Odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa za zobowiązania zbywcy może zostać ograniczona dzięki uzyskaniu odpowiedniego zaświadczenia wydanego przez urząd skarbowy. Nabywca nie odpowiada bowiem za zaległości podatkowe, które nie zostały wykazane w zaświadczeniu, o którym mowa w art. 306g Ordynacji podatkowej – wydanym na wniosek zbywającego lub na wniosek nabywcy za zgodą zbywającego. Należy pamiętać, że skutek ten ma wyłącznie zaświadczenie wydane na podstawie wymienionego art. 306g Ordynacji podatkowej – żadne inne zaświadczenie (nawet wskazujące wysokość zobowiązań podatkowych zbywcy przedsiębiorstwa) nie ma takiego skutku.

Firmant

Jeżeli podatnik, za zgodą innej osoby, w celu zatajenia prowadzenia działalności gospodarczej lub rzeczywistych rozmiarów tej działalności, posługuje się lub posługiwał się imieniem i nazwiskiem, nazwą lub firmą tej osoby, osoba ta ponosi solidarną odpowiedzialność z podatnikiem całym swoim majątkiem za zaległości podatkowe powstałe podczas prowadzenia tej działalności.